GODZIENNA

Nr 97. ROK 1832. WTOREK 10 KWIETNIA.

Pismo to wychodzi codzień oprócz świąt uroczystych, niezawodnie o godz: 4 po południ: w drukarni ST. GIESZKOWSKIEGO.

PRENUMERATA:
Kwartalna........zlp. 12,
Miesięczna....... „ 5.
Ner pojedynczy...gr: 10.
Za donie: od wiér: g. 15.

Gazeta Krakowska

OBSERWACYIE METEOROLOGICZNE.

Barometr dla lepszego porownania zredukowany na 0 ° Reaumiura.

Dzien godzina	Barometr na 0° ą.	Therm:	Higrometr	Wiatr	Stan Atmosf:	UWAGI.
7	27 4. 747	-- 9. 2	-- 6,0	Pólnocny mocny	Pochmurno	W nocy śnieg
9. 12	„ 5. 613	0. 1	5,0	poł. wschodni mocny	„ „	śnieg
3	„ 5. 620	1. 4	6,0	„ „	„ „	
9	„ 6. 3 3	-- 1. 8	-- 5,8	„ średni	„ „	śnieg

Część Urzędowa.

— *Kraków.* —

Wdniu 13 kwietnia 1832 roku o godzinie 10 ranney w Krakowie w gmachu Sukiennice zwanym, w drodze exekucyi sądowey, odbędzie się publiczna sprzedarz zajętych efektów jako to: różney stolarszczyzny, zwierciadeł, obrazów, Landszaftów, i t. p. ruchomości. Chęć zatym licytowania mających na czas i mieysce oznaczone zgotowemi pieniędzmi zaprasza się.

W Krakowie d. 6 kwietnia 1832 r.
Teodor Jaworski Kom. Sąd.

Prawnie zajęte ruchomości jako to: zegarek złoty repetyer, naczynia miedziane, mosiężne i stolarszczyzna będą dnia 13 kwietnia r. b. o godzinie 10 zrana w Sukiennicach Krakowskich przez publiczną licytacyą sprzedawane,a zaś dnia 17 t. m. i r. o godzinie 10 ranney we wsi Zwierzyńcu w Okręgu W. M. Krakowa w domu pod N. 55 ubiory kobiece, wóz kuty i różne sprzęty domowe.

W Krakowie d. 9 kwietnia 1832 r.
Dziarkowski Kom. Sąd.

Część Nieurzędowa.

ANGLIA

LONDYN 14 Marca.

— Lord Milton odłożył swóy wniosek względem praw zbożowych do dnia 8 maja.

Tego lata wypłynie także z Portsmouth eskarda celem ćwiczenia maytków. Przeznaczono do tego 7 okrętów.

— Na dzisieyszey sessyi izby wyższey, xiąże Wellington domagał się złożenia nowych pism urzędowych względem rewolucyi Belgiyskiey.— »Z jedney mowy P. Kaź: Perier, mianey w francuzkiey izbie deputowanych, (z którey stosowny wyjątek przeczytał), wypadło mi wnosić, iż prezes francuzkiey rady ministrów zmierzał do ożywienia na nowo chęci zdobyciów i powiększenia kraju, co szczególniey wykazuje się z części mowy, która się tycze Ankony. Pragnę utrzymania pokoju z Francyą; lecz nieroztropnie jest chcieć utrzymać pokóy tylko z Francyą, i przekonany jestem, iż interes Ankoński będzie naukom dla ministrów i posłuży im za przestrogę. Anglia powinna zwracać naytroskliwszą baczność na kroki Francyi, i nicze-

go jey niedozwalać, coby jakożkolwiek mogło bydź szkodliwém honorowi i interessowi Wielkiey Brytanii.»— Namienił potém mówca o nastąpionem dawniey uznaniu Ludwika Filipa ze strony Anglii, oraz o traktacie pokoju 1814 r., przez który Francya obowiązała się szanować prawa króla Niderlandów, a następnie rzekł daley:— »Wszelako rząd francuzki wpływał do rewolucyi w Belgii. Gdy w roku 1830 xiążę Oranii przybył do Bruxelli, rząd francuzki oświadczył, iż nie dozwoli, aby buntownicy otrzymywali zasiłki z Francyi; gdy jednak władza króla Niderlandów ustała w Belgii, postępowanie rządu francuzkiego było wcale inne. Jestem zupełnie przekonany, iż później Francya posłała woysko swoje do Belgii, niezapytawszy się żadnego innego mocarstwa, prócz Anglii, która z swojey strony oświadczyła, iż nie chce się wdawać. Papiery, których złożenia żądam, są potrzebne dla powięcia dokładnieyszego objaśnienia o twierdzeniach Pana Kaź: Perier.» — Hrabia Grey odmówił złożenia żądanych papierów, gdyż to może bydź szkodliwém interessowi i odbywającym się jeszcze układom. Oświadczył oraz, iż mowy Pana Perier nie może uważać za powód parlamentowy, na którymby się mógł zasadzać wniosek taki, jakim jest zacnego xięcia Wellingtona.

Dnia 24 Marca.

Wizbie niższey oznaymił Pan *Fergusson*, iż w krótce uczyni ministrom kilka zapytań we względzie Polski i kongresu Wiedeńskiego. *(G. B. St.)*

NIDERLANDY.

HAGA 28 Marca.

Jeden z Dzienników tuteyszych pod datą 24 b. m. zawiera następujące pismo prywatne z Amsterdamu: »Stan rzeczy się zmienił. Francya i Anglia żądają, ażeby nasz Król zaczął od ratyfikacyi 24go artykułu, którego modyfikacya późniey nastąpi. Król nasz przeciwnie żąda wprzód modyfikacyi, a potem przystanie na ratyfikacyą. — W tym przedmiocie w ostatnich dniach 14 panowała bardzo żywa zmiana kuryerów. Zdaje się że nakoniec hr. Orłów zażądał od Króla stanowczey odpowiedzi, i że takowa przedwczoray wieczór odmównie udzieloną została, gdyż Król obstawał przy tém, iż w żadnym przypadku i pod żadnym warunkiem traktatu nie podpisze wprzód, nim modyfikacya onego nie nastąpi. — »Na tę odpowiedź wysłannicy wielkich mocarstw udzielili wczoray w Hadze w imieniu swoich rządów objaśnienie, w którém dają królowi do poznania, iż ponieważ on przy swoim zaprzeczeniu obstaje, przeto niemoże na nich nic rachować i wszystkiego co ztąd wyniknie sam sobie winę przypisze,— w skutku czego hr. Orłów miał wczoray audyencyą pożegnania, i dziś oddala się do Londynu.— Pismo prywatne z Hagi, któremu winniśmy powyższe wiadomości, dodaje w końcu, iż pomimo tego znaydujący się w Londynie posłowie rossyiski i pruski nie podpiszą natychmiast traktatu, lecz wprzód oczekiwać będą na rozkazy swoich dworów. Tym czasem uzbrojenie nasze postępuje z szczególnieyszym pośpiechem. Od czterech tygodni pracują ciągle nad robieniem ładunków, tak, że codziennie takowych do 15,000 sztuk wyrabiają. W naszym kraju miały powyższe wiadomości wpływ bardzo szkodliwy na giełdę, lecz naymnieyszego nie miały na udecydowanie umysłów.— Trzeba było tego doczekać, aby uwierzyć, iż w tak krótkim czasie sposób myślenia całego ludu może się objawić. Naród zdawał się bydź dotąd obumarłym i nie mieć żadnego udziału w stosunkach politycznych; zdawało się że brudny egoizm zjednoczył interesa wszystkich. Oprócz tego udział ten w przeciągu ostatnich 50ciu lat był przez rozmaite fakcye zniweczonym, od których zagraniczne mocarstwa nigdy się nie uchylały. Arystokraci, patryoci, oranżyści ubiegali się o przewagę: w ten czas to właśnie okazały się skutki francuzko-demokratycznych zasad; w tenczas nastąpiło francuzkie panowanie, które wszystkim stronictwom koniec położyło i zrządziło powszechną nienawiść przeciw wspólnemu ciemiężycielowi. Z taką raformą powinien był ożywić się duch nowy; lecz obcy interes zakradł się napowrót; kraj zamiast samodzielnym być mocarstwem, stał się znowu częścią całości, którey różnorodne żywioły nigdy razem połączonemi być nie mogły.— Nienawiść i niedowiarstwo przytłumiły wszystkie szlachetnieysze uczucia, i nikt niechciał oyczyznie nieść pomocy, któraby niemogła być użyteczną jego ziemi rodzinney. Od rewolucyi belgickiey wszystko jednak jak gdyby z szkodliwego marzenia przebudzoném

zostało. Starożytny naród sam się wreszcie wynalazł, wolny od wszelkiego połączenia, które tak długo wstrzymywało jego rozwinięcie. Hollandya stała się znowu krajem xiążąt Oranii, a ci napowrót jey xiążętami; tak długo nieznane uczucie być razem z swojemi rodakami i panującymi, niebezpieczeństwa chwilowe, sprawiedliwość rzeczy samey, nienaganny charakter naczelnika narodu i tych co go otaczają, wszystko to otworzyło serca pełnym uczucia wrażeniom przykładów wielkomyślnych i ofiar godnych czasów dawnieyszych. Jakkolwiek wyrzeczenie króla śmiałem się bydź zdaje, wyrzekł on jednak tylko powszechne mniemanie; gdyż tylko jeden jest głos powszechny w tey mierze, iż honor narodu winien bydź ocalonym, wszelkim kosztem i że nienależy przyjmować żadnych ograniczeń, jakieby przepisanemi bydź mogły. Niewidziano nigdy większey jednozgodności umysłów całego ludu w czasach nayniebezpiecznieyszych. — Wszelkiego rodzaju poświęcenia bez szemrania niesiono w ofierze, a skarga żadna nie zaszła; wolność druku jest u nas nieograniczona, pomimo tego jednak żadne naymnieysze pismo oppozycyine nie okazało się. Nikt nie wątpi o zwycięstwie w końcu dobrey sprawy; chociaż kray jest mały, to jednak może stosunkowo dostarczyć siły potężney, i w tym względzie skąpym nie będzie. Cała prawie Europa jest dłużną temu krajowi, my żadnemu nie jesteśmy nic winni, posiadamy *Jawę* najbogatszą w świecie kolonję, dostarcza ona już teraz więcey a niżeli kosztuje, co rok więcey zaś przynosić będzie korzyści; nasz handel z państwem niemieckiem jest znacznieyszy jak był przed lat 16, i jakkolwiek nasze położenie mogło się niektórym wydawać krytycznem, to przecież zdania tego podzielać nie będą lepiey obeznani z interessami zagranicznemi; gdyż jest nie do uwierzenia jaka massa naszego gruntu w ostatnich czasach za Angielskie aktiwa zakupioną została; równie Szwaycarya, Prussy i Rossya znaczne summy na ten cel wyłożyły. Wszystkie tu wyliczone korzyści zostały teraz w prowadzone w działanie; a jeżeli Hollandya sama się nie zaniedba, za co, zdaniem moiem, śmiało ręczyć można, to nie zostanie opuszczoną i posłuży przez stałość swoję wszystkim szlachetnym ludom niepodległość swoją popierającym za wzór godny naśladowania. *(G.B.St.)*

TURCYA

STAMBUŁ 25 Lutego.

Postanowienie sułtana względem organizacyi wszystkich rzeczy woyskowych, zostało już po części przywiedzionem do skutku, i leją się działa wielkiego kalibru podług naylepszych wzorów. Ulano już wiele dział twierdzowych i haubic, które d. 7 stycznia z rozkazu sułtana probowano. Pojechał on konno z swego Seraju do zbrojowni artylleryi, i wszedł na kiosk, znaydujący się w mieyscu ćwiczeń artylleryi. Wszystko było przysposobionem i zaczęły się ćwiczenia. Proby wybornie się udały, i sułtan oświadczył swoje przekonanie o dobrem odlaniu. Rozpoznawał potem działa, wchodząc w naymnieysze ich szszegóły. Przy tey sposobności kazał dać gratyfikacyą woysku, a wieczorem wrócił pieszo do Seraju. Topdszi basza, pod którego kierunkiem uskuteczniły się te roboty, otrzymał od sułtana ozdobę honorową. — *Monitor Ottomański* donosi, iż Dey tunetański oświadczył życzenie przyjęcia nowego systemu woyskowego w mieysce dawnego i prosił sułtana o pozwolenie zaciągania ludzi, celem utworzenia woyska regularnego. Przychylił się sułtan do tey prośby, i dla okazania szczególnego swego zadowolenia Dejowi, posłał mu płaszcz szkarłatny z kołnierzem haftowanym złotem i bardzo piękny pałasz, oprócz tego wzory mundurów woyskowych, i insrumentów muzycznych, tudzież potrzebne xiążki. Dej podziękował za te dary, i doniósł, iż przywdział nowy ubiór, iż dzieci jego poszły za tym przykładem, i że znakomitsi mieszkańcy zaczęli także nosić nowy mundur. Nowo utworzone woysko wynosi już 6,000 ludzi.

Rozmaitości

ZGON GETEGO.

— Podziwiany od wszystkich, uwielbiany od wielu, mąż wszystkich czasów i ludów, słowem Gete nieżyje... Aby sobie o twórczey działalności Getego niejakie uczynić można wyobrażenie, dosyć jest przebiedź myślą to, w czém geniusz przez lat siedmdziesiąt żywił się i odradzał na nowo. Był on lyrykiem w rozmaitym rodzaju: to w naiwnych, tkliwych, dowcipnych lub cierpkich epigramatach, to w śpiewach lekkich, wesołych, z serca i uczucia płynących, lub pod posta-

cią wesołości wewnętrzną poważność ukrywających; to w elegijach podług starożytnego lub nowoczesnego kroju; to w Odach, których większą część do nayszczytnieyszych policzyć można; to w balladach, raz lubych, wesołych, drugi raz znowu przerażających i okropnych, to nareszcie w rozlicznem mnóstwie innych lirycznych utworów, do których Werther i inne romanse należą, tyle urozmaiconych i uderzających pierwotwornością swoją, iż im nawet w dzisieyszey poetyce trudno odpowiednią wynaleść nazwę. Lubo Gete, ze szczególném upodobaniem poświęcał czas drammatycznym utworom, w których jego zadziwiający geniusz rozwinął wszystkie skarby, rozumowania i fantazyi, nadziemskiego i pospolitego życia, okropności i komiki; nie przeszkadzało mu to przecież i w licznych epicznych płodach wznieść się do szczytu chwały, którą sąd pierwszych krytyków z Homerowską równa. Aby zaś niepozostało mieysce na obszerney niwie poezyi, któraby jego uprawy niedoznała, postawił się Gete przez swoje dydaktyczne listy obok Horacyusza. Lecz, ile genijalnością i ogromem zarazem, podziwiają same poetyczne Getego utwory, tyle nadzwyczaynemi, a przez swoję ważność i różnorodność prawie nadludzkiemi wydają się inne jego prace. Nie tylko bowiem jako przyjaciel i prawdziwy znawca sztuk pięknych, wszystkie znakomitsze literackie pisma czasowe w Niemczech, ciągle w różnym rodzaju estetycznemi rozprawami, krytyką ogólną, lub szczegółowemi recenzyjami zapełniał; ale nadto, trzy bardzo ważne napisał dzieła: jedno o Metamorforze roślin, a dwa o Optyce i nauce kolorów. Że pisał w wielu przedmiotach prawoznawstwa, żadnego może doktora prawa nie zadziwi, ale trudniey uwierzyć temu, kto nie wie, że Gete w teologii i materyjach religiynych bardzo wiele pracował. Ztąd bardzo łatwo sobie wytłumaczyć można, dla czego Gete tak przez to co utwarzał, jako też i przez to, czém był sam w sobie, tyle znakomity wpływ na literaturę i całą kulturę wieku swojego wywierał, iż go w pewnym względzie za punkt szrodkowy uważać można, z którego od lat pięćdziesiąt blisko, Niemcy wszystkie przemiany i kształty swego estetycznego i obyczajowego istnienia wywodzą. Jego nowsze z filozoficznego punktu uważane prawidła, obalając wszystkie przed niewielu laty popłatane i w obiegu będące teoryje sztuki, sprowadziły genialną epokę, którą niektórzy burzliwą i wszystko niszczącą mienią, a która wyznać należy, istotnie w samych posadach wstrzęsła i do szczętu zniszczyła całą budowę francuzkiego parnasu, długo w Niemczech z poszanowaniem za niewzruszoną uważaną. Dziwną koleją losu ludzie w utworach własnego geniuszu szukający prawdy, nauki i szczęścia, dla przelania ich w dusze i serce spółbliźnich, nayczęściey w świecie rzeczywistym z ubostwem a nawet nędzą nie raz passować się muszą; lecz *Gete* i pod tym nawet względem należy do rzadkich i nadzwyczaynych wyjątków, i sprawiedliwie, że tak rzec można za naypierwszego magnata wszystkich poetów i literatów, nie wyymując nawet *Woltera*, uważać go można. Obdarzony nayWyższemi dostojeństwy i zaszczytami, żyjący w nayWiększey okazałości, w przyjacielskich stosunkach z wielu monarchami, a szczególniey też z poszanowaniem kochany od dwóch po sobie panujących Weymarskich xiążąt, którzy na niego zgromadzili, że tak rzec można, wszystkie swoje łaski; widział się nadto przez wszystkie ludy Niemiec, równie, jak przez ich władców uwielbiany; miasta, a nawet państwa całe nie raz dzień jego urodzin obchodziły z naywiększą uroczystością, przy illuminacyach, śpiewach i alegorycznych wystawach teatralnych, a dzień Jubileszu piędziesięcioletniego pobytu jego w Weymarskiém, z niczem może co do dotąd w tym rodzaju historya przedstawia, porównać nie można. Francuz pewien, który przed kilkunastu laty odwiedzał *Getego* takie postawy i pomieszkania jego daje wyobrażenie: — »*Gete* ma około 70 lat, choć się wydaje jakoby jeszcze nie miał 60ciu. Jego postawa podobna jest do postawy *Talmy*, chociaż przy lepszey tuszy nieco może wyższa. — Zarysy jego twarzy są wielkie i wydatne czoło wysokie, twarz szeroka, lecz dobrze ukształcona, usta surowe oczy przenikające, cera posępna, a ogół wyraża siłę i rozwagę. *Lawater* stawia sylwetę *Getego*, obok *Homera*, jako wzór doskonały poetyckiego geniusza.— Dom jego jest przepyszny, służył on dawniey za kościół albo przynaymniey stoi na fundamentach dawnego kościoła. Nad drzwiami wchodu jest napis *Salve* Przyimował mnie w galeryi przyozdobioney biustami, po którey przechadzaliśmy się. Chód jego jest spokoyny i wolny, równie jak mowa; lecz z niektórych mimowolnych ruchów, poznać można, że wewnątrz panują wzruszenia. Rozmowa naprzód zimna, ożywiała się powoli i coraz stawała mu się upodobańszą, oczy zaczęły błyszczyć, a słowa mnożyć i t. p.» Jan Wolfgang *Gete (Göthe)* urodził się 28 sierpnia 1749 w *Frankfurcie* nad *Menem*; umarł 22 marca r: b. o godz. 11½ przed południem, w *Weymarze* po 3dniowey kataralney febrze przeżywszy lat 82 i 7 miesięcy. Śmierć tego wielkiego człowieka pogrążyła w smutku całe Niemcy i wzbudza spółczucie we wszystkich ucywilizowanych narodach. Wszystko spodziewać każe, że obrzędy żałobne na uczczenie pamięci jego, odbędą się w Niemczech z wielką okazałością. Panujący W. Xiążę Weymarski do kierowania tak smutną uroczystością przeznaczył taynego radcę Pana *Müller*, który podług powszechnego oczekiwania godnie odpowie położonemu w niem zaufaniu.

UWIADOMIENIE.

Znalezioną torbeczkę właściciel odebrać może w Spiskim palacu.